Mr. M. Groenleer & prof. mr. dr. Sumner[1]

De 'eenvoudige' gemeenschap in het internationaal familierecht: Deel I – Bevoegdheid

FJR 2021/70

In dit artikel staat de 'eenvoudige' gemeenschap' binnen het internationaal familierecht centraal, meer specifiek de vraag welke rechter bevoegd is om kennis te nemen van geschillen tussen ongehuwden of in koude uitsluiting gehuwden over hun gemeenschappelijke woning. Het antwoord op deze vraag hangt af van de vordering en de juridische grondslag daarvan. Die twee bepalen namelijk welke IPR-bron van toepassing is en dus welke bevoegdheidsregeling de Nederlandse rechter moet toetsen om te bepalen of hem internationale rechtsmacht toekomt om van het geschil over de gemeenschappelijke woning kennis te nemen.

1. Inleiding

1.1 *Aanleiding*

Als er iets niet eenvoudig is binnen het internationaal familierecht is dat wel de vraag hoe om te gaan met 'eenvoudige' gemeenschappen. De eenvoudige gemeenschap in internationaal verband is vreemd genoeg niet uitgekristalliseerd. Dat wekt verbazing aangezien een geschil tussen in koude uitsluiting gehuwde echtgenoten over hun buitenlandse vakantiewoning nu niet bepaald exotisch is. Datzelfde geldt voor geschillen tussen buitenlandse echtgenoten met een huis in Nederland. Ook samenwoners die op beider naam een huis aankopen hebben een eenvoudige gemeenschap. In al deze situaties rijst de vraag welke rechter bevoegd is om kennis te nemen van geschillen over de gemeenschappelijke woning en welk recht hierop van toepassing is. In een drietal artikelen wordt het kader geschetst waarbinnen deze vragen moeten worden beantwoord, althans wordt daarmee een begin gemaakt, want het onderwerp van dit drieluik is te omvangrijk om een volledig beeld te kunnen geven.

1.2 *Vertrekpunten*

Om ervoor te zorgen dat de reikwijdte van dit drieluik duidelijk is, wordt een aantal vertrekpunten uiteengezet. Het betreft zes verschillende afbakeningen.

Ten eerste moet de zaak een internationaal element bevatten. Slechts als aan het internationaliteitsvereiste is voldaan, dient rekening te worden gehouden met de regels van het internationaal privaatrecht, bijvoorbeeld wanneer een partij zijn of haar gewone verblijfplaats in het buitenland heeft of de desbetreffende woning in het buitenland is gelegen.

Ten tweede gaat dit drieluik slechts over gevallen waarin er geen sprake is van een huwelijksgoederenrechtelijke gemeenschap: dus gemeenschappen die niet zijn ontstaan op grond van een huwelijksvermogensrechtelijk stelsel. Dit kan op verschillende manieren het geval zijn, bijvoorbeeld als partijen in hun huwelijkse voorwaarden elke huwelijksgoederengemeenschap hebben uitgesloten. Partijen kunnen dan wel een eenvoudige gemeenschap van huis hebben. Daarnaast kan het ook voorkomen dat buitenlands recht van toepassing is op het huwelijksvermogensrecht en dat recht een uitsluiting van elke gemeenschap als wettelijk stelsel[2] kent. Dan is bij sluiting van het huwelijk geen huwelijksgoederenrechtelijke gemeenschap ontstaan. Ten slotte is geen sprake van een huwelijksvermogensrechtelijke gemeenschap van goederen indien partijen ongehuwd samenwonen.

Ten derde wordt er in dit artikel van uitgegaan dat partijen een woning in gezamenlijke eigendom hebben. Omdat er geen sprake is van een huwelijksgoederenrechtelijke gemeenschap, vormt de woning een algemeen vermogensrechtelijke gemeenschap, te weten een eenvoudig gemeenschap. Deze kan betrekking hebben op de echtelijke woning, een gezamenlijke woning van de ongehuwde samenwoners, of een vakantiewoning, zowel op de in Nederland als op de in het buitenland (binnen en buiten de EU) gelegen woning.

Als vierde vertrekpunt heeft te gelden dat er geen sprake is van een forumkeuze dan wel rechtskeuze die betrekking heeft op geschillen tussen partijen over de woning.

Ten vijfde moet er sprake zijn van een geschil omtrent de woning, waarbij het de wens is van in ieder geval één partij om dit geschil voor te leggen aan de Nederlandse rechter. In die zin dient de Nederlandse rechter vast te stellen of hij internationaal bevoegd is om kennis te nemen van het geschil. Deze geschillen kunnen betrekking hebben op een reeks van uiteenlopende onderwerpen:

- Toedeling van de woning aan één van de partijen.
- Verkoop van de woning.
- Geschillen over de gerechtigheid van hun deel in de waarde van de woning.

1 Mr. M. (Marjet) Groenleer is advocaat bij SCG Advocaten en raadsheer-plaatsvervanger bij Hof Amsterdam. Prof. mr. dr. I. (Ian) Sumner is hoogleraar Familierecht en Internationaal Privaatrecht, Tilburg University en tevens rechter-plaatsvervanger (unus belasting), Rechtbank Overijssel. Deze bijdrage is op persoonlijke titel geschreven.

2 Een zeer ingewikkelde situatie rijst op het moment dat het toepasselijk recht geen duidelijk onderscheid maakt tussen het huwelijksvermogensrecht enerzijds en het alimentatierecht anderzijds, zoals in veel *common law* landen het geval is. In Engeland & Wales ontstaat er geen gemeenschap bij sluiting van het huwelijk, en hoewel de rechter een discretionaire bevoegdheid verkrijgt om vermogensbestanddelen anders te verdelen, ontstaat ook bij echtscheiding geen gemeenschap. Zie bijvoorbeeld I. Curry-Sumner, 'Geen alimentatie, maar wel *financial relief*. De eigenaardige Engelse blik op partneralimentatie', *REP* 2013/6, p. 243-246.

– Een partij dwingen om ergens aan mee te werken.
– Gebruik van de woning.
– Betalen van de lasten van de woning.

Daarnaast en ten slotte kunnen bovengenoemde geschillen zich voordoen in verschillende procedures, te weten in een zelfstandig procedure, een kort geding, bij wege van nevenvoorziening of bij wege van voorlopige voorziening.

1.3 *Type vorderingen*

Er zijn verschillende manieren waarop de bovenstaande geschillen kunnen worden ingedeeld. Deze indeling is van fundamenteel belang omdat deze de toepasselijk IPR-bron bepaalt. Een onderscheid kan worden gemaakt tussen vier verschillende soorten vorderingen.

Ten eerste vorderingen die betrekking hebben op zakelijke rechten. In het Nederlands recht *de vordering tot vaststelling van de verdeling van de woning* aldus dat deze wordt toebedeeld aan één van de echtgenoten dan wel dat de verdeling aldus wordt vastgesteld dat deze wordt verkocht en geleverd aan een derde[3] (vordering A) of de reële executie van de woning (vordering B).[4] Ten tweede vorderingen die betrekking hebben op persoonlijke rechten. In het Nederlands recht de *vordering tot het gelasten van de wijze van verdeling van de woning* aldus dat de vordering niet strekt tot verdeling van het gemeenschappelijke goed door de rechter zelf, maar de manier waarop *de deelgenoten* de verdeling zelf moeten uitvoeren, bijvoorbeeld door toedeling van de woning aan één van hen dan wel door verkoop en levering aan een derde[5] (vordering C) of een veroordeling tot medewerking aan verkoop en levering (vordering D).[6] De derde categorie betreft vergoedingsrechten zowel bij gehuwden[7] (vordering E) als ongehuwden (vordering F).[8] De laatste categorie betreft gebruikersrechten en gebruikersvergoedingen, zowel ten aanzien van de echtelijke woning (vordering G) als een andere woning (vordering H).

1.4 *Structuur*

Vanwege de omvang van het onderwerp wordt een splitsing in drie afzonderlijke artikelen aangebracht. In de eerste twee artikelen komen alle vorderingen (vorderingen A tot en met F) behalve de gebruikersrechten (vorderingen G en H) aan bod. In onderhavig eerste artikel wordt stilgestaan bij de internationale bevoegdheid van de rechter ten aanzien van de volgende vorderingen:

Categorie I: Zakelijke rechten

> Vordering A: vaststelling van de verdeling door de rechter zelf (waaronder vaststelling van de verdeling door verkoop en levering aan een derde).
>
> Vordering B: Reële executie.

Categorie II: Persoonlijke rechten

> Vordering C: Gelasten wijze van verdeling (toedeling c.q. verkoop en levering aan een derde).
>
> Vordering D: Medewerking verlenen aan verkoop en levering aan een derde.

Categorie III: Vergoedingsrechten

> Vordering E: Tussen gehuwden.
>
> Vordering F: Tussen ongehuwde samenwoners.

In het tweede artikel staat het toepasselijk recht centraal op dezelfde drie categorieën van vorderingen (vorderingen A tot en met F). Het derde en laatste artikel gaat in op de gebruikersrechten in internationaal verband (vorderingen G en H).

2. Categorie I: Zakelijke rechten (Vorderingen A en B)

2.1 *Toepasselijke IPR-bron*

De eerste vraag die rijst is of er een internationaal instrument is dat van toepassing is op dit type geschillen. De recent in werking gereden Huwelijksvermogensrecht Verordening (HVR-Vo) regelt deze materie in ieder geval niet. Artikel 1 lid 1 HVR-Vo bepaalt dat de verordening van toepassing is op huwelijksvermogensstelsels met grensoverschrijdende aspecten. Op grond van artikel 3 lid 1 sub a HVR-Vo wordt daaronder verstaan 'een geheel van regels betreffende de vermogensrechtelijke betrekkingen die, ten gevolge van het huwelijk of de ontbinding daarvan, tussen de echtgenoten onderling en tussen de echtgenoten en derden ontstaan'. De vermogensrechtelijke betrekkingen tussen in koude uitsluiting gehuwde echtgenoten met een gemeenschappelijke woning zijn echter niet als gevolg van het huwelijk ontstaan.[9] Relevant in dit kader is de vrij oude uitspraak van het Europese Hof van Justitie in de zaak *Jacques De Cavel v. Louise De Cavel*.[10] Hierin heeft het Hof bepaald dat:

> "geschillen, over de goederen der echtelieden tijdens een echtscheidingsprocedure gerezen, kunnen derhalve, al naar het geval, betreffen c.q. nauw samenhangen met:

3 Zie art. 3:185 BW.
4 Zie art. 3:300 e.v. BW.
5 Zie art. 3:185 BW.
6 Zie art. 3:178 BW.
7 Zie art. 1:87 BW.
8 Zie art. 3:172, art. 6:10 BW, art. 6:212 BW, art. 6:201 BW. Vergoedingsrechten bij ongehuwden kunnen ook geregeld worden in een samenlevingsovereenkomst.
9 *Asser/Vonken & Ibili*, p. 237. Zie ook in gelijke zin HR 21 december 2018, ECLI:NL:HR:2018:2384, *NJ* 2019/34 waarin de Hoge Raad oordeelt dat de vordering van de man tot veroordeling van de vrouw tot afgifte (lees: revindicatie) van renpaarden niet een kwestie van huwelijksvermogensrecht is.
10 HvJ EG 27 maart 1979, C-143/78, *NJ* 1979/610. Deze wat oudere uitspraak over de afbakening van het begrip huwelijksvermogensrecht binnen Europees verband blijft relevant voor de uitleg van de HVR-Vo.

1. Vragen betreffende de staat der personen;
2. De vermogensrechtelijke betrekkingen der echtelieden, welke rechtstreeks uit de huwelijkse band – of uit het slaken van die band – voortvloeien;
3. Vermogensrechtelijke relaties der echtelieden, welke met het huwelijk geen verband houden.

Vallen de tot laatstgenoemde categorie behorende geschillen onder het Verdrag, geschillen die tot beide eerstgenoemde categorieën behoren, kunnen er niet onder worden gebracht."

Bij een eenvoudige gemeenschap spruiten de vermogensrechtelijke betrekkingen voort uit het algemene vermogensrecht; de woning is namelijk gemeenschappelijk omdat de echtgenoten deze op beider naam geleverd hebben gekregen en niet vanwege het huwelijk. Geschillen over de eenvoudige gemeenschap vallen derhalve niet onder het materiële toepassingsgebied van de HVR-Vo.[11] Voor dergelijke geschillen tussen ongehuwde samenwoners spreekt deze conclusie voor zich.[12]
De vraag rijst vervolgens of deze geschillen dan onder de werking van enig ander internationaal instrument vallen. Uit artikel 1 lid 1 Brussel I*bis* Vo[13] volgt dat de Brussel I*bis* Vo van toepassing is op 'burgerlijke en handelszaken'. Een geschil over een eenvoudige gemeenschap is een burgerlijke en handelszaak omdat het geschil zijn oorsprong vindt in het algemene vermogensrecht. Zoals hierboven uiteen is gezet vallen dergelijke geschillen niet onder de kwalificatie huwelijksvermogensrecht en zijn zij daarom niet uitgesloten van het materiële werkingsbereik van de Brussel I*bis* Vo.[14]

Of de Brussel I*bis* Vo formeel van toepassing is op geschillen over de eenvoudige gemeenschap van woning hangt af van de ligging van de woning. Hoewel de algemene regel van de Brussel I*bis* Vo is dat de verordening formeel van toepassing is als de verweerder woonplaats heeft op het grondgebied van een EU-lidstaat,[15] vormt artikel 24 Brussel I*bis* Vo hierop één van de uitzonderingen.[16] De regeling van artikel 24 lid 1 Brussel I*bis* Vo is van toepassing op geschillen over 'zakelijke rechten op en huur en verhuur, pacht en verpachting van onroerende zaken' indien deze onroerende zaken in een EU-lidstaat zijn gelegen; de woonplaats van partijen is niet relevant. Aangezien deze regel exclusief en dwingend van karakter is, kan hier niet van worden afgeweken, zelfs niet met een forumkeuze.

2.2 *Bevoegdheidsregel*

Als de ingang tot de Brussel I*bis* Vo in artikel 24 van deze verordening is gelegen, dan geldt de exclusieve bevoegdheidsregeling van dat artikel. Dat betekent dat bevoegd is de rechter van het land van ligging van het onroerend goed. Achterliggende gedachte is dat de rechter van het land van ligging van het onroerend goed het meest geschikt wordt geacht, nu deze op de hoogte is van de feitelijke situatie en de aldaar geldende voorschriften en gebruiken. De Nederlandse rechter is dus enkel bevoegd van geschillen betreffende zakelijke rechten kennis te nemen als de woning die inzet is van het geschil tussen partijen in Nederland is gelegen; dit ongeacht de woonplaats van partijen. Als de woning in een andere EU-lidstaat is gelegen is het einde oefening; de Nederlandse rechter mag dan niet terugvallen op het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (artikel 1-14 Rv) om te onderzoeken of hij daarin wellicht een bevoegdheidsgrondslag kan vinden.

Als de woning niet in een EU-lidstaat is gelegen, is de situatie erg complex. Als de gedaagde woonplaats heeft buiten de EU, dan is de literatuur eenduidig dat de bevoegdheid van de rechter dient te worden beoordeeld aan de hand van de nationale IPR-regels.[17] In Nederland zou dat betekenen dat de Nederlandse rechter slechts rechtsmacht zou kunnen ontlenen aan artikel 9 Rv:[18] indien een procedure in het buitenland onmogelijk blijkt te zijn of de zaak voldoende met de rechtssfeer van Nederland is verbonden en het onaanvaardbaar is van de eiser c.q. verzoeker te vergen dat hij de zaak aan het oordeel van een rechter van een vreemde staat onderwerpt.

Als de gedaagde wel binnen de EU woont, maar de woning buiten de EU is gelegen, is de literatuur verdeeld. Eén stroming verdedigt het standpunt dat de EU-rechter zich alsnog bevoegd kan verklaren op grond van artikel 4 Brussel I*bis* Vo indien de gedaagde woonplaats heeft in die lidstaat, ondanks het feit dat het geschil betrekking heeft op een zakelijk recht. Een andere stroming verdedigt de reflexwerking van artikel 24 Brussel I*bis* Vo, waardoor de rechter in een EU-lidstaat zich onbevoegd moet verklaren op grond van het wederkerige karakter van artikel 24 Brussel I*bis* Vo, namelijk de rechter van de staat waar de woning is gelegen dient over geschillen inzake zakelijke rechten te oordelen.[19]

11 Dit is derhalve anders als de woning in de huwelijksvermogensrechtelijke gemeenschap van goederen valt.
12 Zie ook HvJ EU 6 juni 2019, C-361/18 *NJ* 2019/321. Het HvJ EU verwijst naar zijn vaste rechtspraak over het begrip 'huwelijksvermogensrecht' in artikel 1 lid 2 sub a Brussel I*bis* Vo dat aansluit bij de uitleg van het begrip 'huwelijksvermogensstelsels' in de zin van art. 3 HVR-Vo. Het begrip huwelijksvermogensrecht ziet op vermogensrechtelijke betrekkingen die rechtstreeks uit de huwelijksband, dan wel het staken daarvan, voortvloeien. Een verzoek tot ontbinding van de uit een niet-geregistreerd partnerschap voortvloeiende vermogensrechtelijke betrekkingen kwalificeert als een burgerlijke en handelszaak als bedoeld in art. 1 Brussel I*bis* Vo, aldus het HvJ EU.
13 Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken.
14 Art. 1 lid 1 jo. lid 2 Brussel I*bis* Vo.
15 Art. 4 Brussel I*bis* Vo.
16 De andere uitzonderingen zijn in art. 25, 18 lid 1 en 21 lid 2 Brussel I*bis Vo* te vinden.
17 Art. 6 lid 1 Brussel I*bis* Vo.
18 Art. 2 Rv zou geen bevoegdheidsgrondslag kunnen vormen omdat de gedaagde geen woonplaats binnen Nederland heeft en art. 6 sub f Rv ook niet omdat de woning niet in Nederland is gelegen.
19 G.A.L. Droz, *Competence judiciare et effets des judgments dans le Marché Commune*, Paris 1972, p. 14-15; J. Kropholler/J. Hein, *Europäisches Zivilprozessrecht*, Heidelberg 2011, 9e druk, art. 22, n. 7; P. Gothot & D. Molleaux, *La Convention de Bruxelles* du 28 septembre 1968, Paris 1985, p. 84.

Zeker als de IPR regels van het derde land exclusieve bevoegdheid claimen, ligt het meer voor de hand om de bevoegdheid binnen de EU af te wijzen en reflexwerking toe te kennen aan artikel 24 Brussel I*bis* Vo.[20]

2.3 *Voorbeelden*

Voorbeeld 1: Gehuwd met koude uitsluiting en woning in NL
M en V zijn gehuwd. Zij wonen in Den Haag en bezitten allebei de Franse nationaliteit. Ze hebben samen een woning in Den Haag. Zij hebben Franse huwelijkse voorwaarden, met daarin een rechtskeuze voor Frans recht en een regimekeuze voor een volledige uitsluiting van elke gemeenschap van goederen. M verzoekt naast de echtscheiding bij wege van nevenvoorzieningen toedeling van de woning aan hem. De Nederlandse rechter is bevoegd van dit laatste verzoek kennis te nemen op grond van artikel 24 Brussel I*bis* Vo. Stel dat er nog een tweede gezamenlijke woning in Frankrijk zou zijn, dan is de Nederlandse rechter niet bevoegd ten aanzien van die woning. Over deze woning dient de Franse rechter zich te buigen.

Voorbeeld 2: Ongehuwd en woning in andere EU-lidstaat
M en V zijn niet getrouwd. Zij wonen in Lissabon en bezitten allebei de Nederlandse nationaliteit. Ze hebben samen een woning in Den Haag en in Lissabon. M wenst toedeling van beide woningen aan hem. De Nederlandse rechter is bevoegd kennis te nemen van zijn vordering tot toedeling van de woning in Den Haag aan hem, maar niet van zijn vordering tot toedeling van de woning in Lissabon aan hem. Zelfs indien partijen het daarover eens zouden zijn, kan de Nederlandse rechter deze afspraak niet vastleggen in een vonnis.[21] De Nederlandse rechter kan evenmin bevoegdheid aannemen voor de woning in Lissabon, 'meeliftende' op zijn internationale bevoegdheid voor de woning in Den Haag. Een dergelijke afgeleide bevoegdheid kent de Brussel I*bis* Vo niet.

Voorbeeld 3: Gehuwd met koude uitsluiting, woning buiten de EU
M en V zijn getrouwd met huwelijkse voorwaarden met daarin een koude uitsluiting. Partijen wonen in Amsterdam, maar hebben een woning in Suriname. Partijen gaan uit elkaar. M wenst toedeling van de woning aan hem. Aangezien de woning buiten de EU ligt, kan de Nederlandse rechter geen bevoegdheid aannemen op grond van artikel 24 lid 1 Brussel I*bis* Vo. Wel zou de Nederlandse rechter bevoegd zijn op grond van artikel 4 lid 1 Brussel I*bis* Vo omdat V woonplaats in Nederland heeft. De vraag is echter of er reflexwerking aan artikel 24 Brussel I*bis* Vo dient te worden toegekend. Zo ja, dan is de Nederlandse rechter onbevoegd. Zo nee, dan zou de Nederlandse rechter zich toch bevoegd kunnen verklaren op grond van artikel 4 Brussel I*bis* Vo[22] nu V in Nederland woont.

3. Categorie II: Persoonlijke rechten (Vorderingen C en D)

3.1 *Reikwijdte artikel 24 Brussel Ibis Vo*

Ook de vorderingen onder C en D vallen onder het materiële toepassingsgebied van de Brussel I*bis* Vo en niet onder de HVR-Vo.[23] Om vast te stellen of, en zo ja, onder welke omstandigheden de Brussel I*bis* Vo van toepassing is, moet eerst bekeken worden of deze vorderingen onder de werking van artikel 24 Brussel I*bis* Vo[24] vallen.

Het Europese Hof van Justitie heeft meerdere keren aangegeven dat artikel 24 Brussel I*bis* Vo restrictief moet worden uitgelegd. Een vordering tot verkoop en levering van de woning valt niet onder de reikwijdte van deze bepaling omdat deze rechtsvordering niet is gebaseerd op een zakelijk recht, hetgeen een voorwaarde is voor toepassing van artikel 24 Brussel I*bis* Vo.[25] Dat de vordering bij toewijzing zou kunnen resulteren in een verplichting van de wederpartij tot medewerking aan de levering waardoor de eigendomsoverdracht wordt bewerkstelligd, doet aan het persoonlijke karakter van de vordering niet af.[26] Het Hof maakt derhalve een duidelijk onderscheid tussen zakelijke rechten (die onder de werking van artikel 24 Brussel I*bis* Vo vallen) en persoonlijke rechten (die daar niet onder vallen).[27]

De Hoge Raad heeft inmiddels meerdere keren aangegeven dat de vordering 'tot het verlenen van medewerking aan de verdeling van de aan partijen gezamenlijk in eigendom toebehorende onroerende zaken' haar grondslag vindt in een persoonlijk recht.[28] Op 10 mei 2019 heeft de Hoge Raad bepaald:

> "Uit de rechtspraak van het HvJ EU volgt dat onder het toepassingsgebied van deze bepaling [artikel 24 Brussel I*bis* Vo] slechts rechtsvorderingen vallen die ertoe strekken de omvang, de hoedanigheid, de eigendom of

20 Zie bijvoorbeeld L. de Lima Pinheiro, in: M. Mankowski (red.), *European Commentaries on Private International Law. Brussel Ibis Regulation*, Keulen: Otto Schmidt 2016, p. 562, § 10.

21 Een (stilzwijgende) forumkeuze in afwijking van art. 24 Brussel I*bis* Vo is namelijk niet mogelijk (art. 25 lid 4 en 26 Brussel I*bis* Vo). Zie ook M. Groenleer 'De forumkeuze in internationale echtscheidingen', *EB* 2019/2, § 3.2.

22 Voor een vergelijkbare zaak waarin geen reflexwerking werd toegekend: Gerechtshof Den Haag 22 mei 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:3061.

23 Bij een eenvoudige gemeenschap spruiten de vermogensrechtelijke betrekkingen voort uit het algemene vermogensrecht; de woning is namelijk gemeenschappelijk omdat de echtgenoten deze op beider naam geleverd hebben gekregen en niet vanwege het huwelijk. Geschillen over de eenvoudige gemeenschap vallen derhalve niet onder het materiële toepassingsgebied van de HVR-Vo.

24 I.S. Joppe, *Praktijkreeks IPR. Huwelijksvermogensrecht*, Apeldoorn: Maklu, 3e druk, 2010, p. 161.

25 HvJ EG 5 april 2001, ECLI:EU:C:2001:209, *NJ* 2002, 418.

26 Zie ook A-G Vlas, HR 22 februari 2019, ECLI:NL:PHR:2019:688.

27 HvJ EG 9 juni 1994 (C-292/93, *Lieber/Göbel c.s.*), *NJ* 1994/649.

28 HR 8 maart 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP1765, *NJ* 2011/219, m.nt. M.V. Polak en *JBPR* 2011/39, m.nt. M. Freudenthal.

het bezit van een onroerende zaak, of het bestaan van andere zakelijke rechten op een onroerende zaak vast te stellen en om de rechthebbende de bescherming van de aan zijn titel verbonden bevoegdheden te verzekeren. Niet voldoende is dat de vordering verband houdt met een zakelijk recht, maar vereist is dat de vordering is gebaseerd op een zakelijk recht en niet op een persoonlijk recht. Het verschil tussen een zakelijk recht en een persoonlijk recht bestaat volgens die rechtspraak hierin dat het eerste, dat op een zaak rust, werking heeft jegens iedereen, terwijl het tweede alleen tegenover de schuldenaar geldend kan worden gemaakt. Nu de vordering strekt tot het verlenen van medewerking aan de vestiging van een hypotheekrecht en is gebaseerd op een obligatoire overeenkomst (de positieve/negatieve hypotheekverklaring), is deze niet gebaseerd op een zakelijk recht, zodat niet is voldaan aan de eis van art. 24, sub 1, Brussel I-bis dat de rechtsvordering berust op een zakelijk recht."[29]

Deze zaak draaide om een vordering strekkende tot medewerking aan een goederenrechtelijke handeling, niet om de goederenrechtelijke handeling zelf. Daarom heeft de Hoge Raad geoordeeld dat deze vordering niet onder de werking van artikel 24 Brussel I*bis* Vo valt. De vordering tot verdeling strekt er namelijk toe de eigendom van het onroerend goed vast te stellen, de vordering tot medewerking aan de verdeling niet. Deze heeft uitsluitend werking jegens de andere partij en niet tegen een ieder. In de uitspraak van *Gaillard t. Chekili*, verduidelijkt het Hof van Justitie de lijn tussen zakelijke rechten en persoonlijke rechten.

"Welnu, zelfs indien de vordering tot ontbinding van de overeenkomst tot verkoop van onroerend goed eventueel gevolgen heeft voor het eigendomsrecht op dat onroerend goed, vindt zij niettemin haar grondslag in een persoonlijk recht dat de eiser ontleent aan de overeenkomst tussen de partijen, zodat zij enkel kan worden ingesteld tegen de medecontractant. Met die vordering beoogt een van de partijen immers van haar contractuele verplichtingen jegens de tegenpartij die de overeenkomst niet is nagekomen te worden bevrijd, en bovendien kan de rechterlijke uitspraak over die vordering enkel gevolgen hebben voor de partij tegen wie de ontbinding wordt uitgesproken. De vordering heeft dus geen betrekking op rechten die rechtstreeks het onroerend goed betreffen, en die aan eenieder kunnen worden tegengeworpen."[30]

Kortom: daar waar de vorderingen A (verdeling) en B (reele executie) als goederenrechtelijke vorderingen kunnen worden gekwalificeerd, is dat met de vorderingen C (wijze van gelasten van verdeling) of D (een veroordeling tot medewerking aan verkoop en levering) niet het geval. Als de rechter bepaalt dat de woning verkocht moet worden, bindt dit oordeel immers enkel partijen. Datzelfde geldt voor de uitspraak waarin één van hen wordt veroordeeld mee te werken aan verkoop en levering van de woning aan derden. Deze lijn lijkt de meerderheid van de lagere jurisprudentie ook te passen.[31]

3.2 *Formeel toepassingsgebied en bevoegdheidsregel*

Aangezien geschillen over persoonlijke rechten niet onder de werking van artikel 24 lid 1 Brussel I*bis* Vo vallen, vallen deze geschillen ook niet onder de uitzondering op de in artikel 4 Brussel I*bis* Vo verankerde hoofdregel van het formeel toepassingsgebied. Dit betekent dat deze geschillen conform deze hoofdregel alleen onder de werking van de Brussel I*bis* Vo vallen indien de gedaagde woonplaats heeft op het grondgebied van een EU-lidstaat.[32] De Nederlandse rechter is in dit geval alleen bevoegd indien de gedaagde woonplaats heeft binnen Nederland, ongeacht de ligging van de desbetreffende woning. Als de gedaagde woonplaats heeft in een andere EU-lidstaat, ook al ligt de woning in Nederland, dan dient de Nederlandse rechter zich onbevoegd te verklaren.

Als de gedaagde echter geen woonplaats heeft binnen de EU, dan dient gekeken te worden naar andere eventueel toepasselijke internationale instrumenten, te denken valt aan het Lugano Verdrag 2007 en het Brussel Verdrag 1968. Mochten alle internationale instrumenten toepassing missen, dan kan altijd teruggevallen worden op de bevoegdheidsbepalingen uit titel 1, Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (artikelen 1-14 Rv). In Nederland zou dat kunnen betekenen dat er bevoegdheid zou kunnen zijn op grond van artikel 9 Rv bijvoorbeeld als een procedure in het buitenland onmogelijk zou zijn.

29 HR 10 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:688, *NJ* 2019/204 en *JOR* 2019/174, m.nt. prof. Mr. B.A. Schuijling.

30 HvJ EG 5 april 2001, C-518/99, ECLI:EU:C:2001:AE7911, *NJ* 2002/418 (*Gaillard/Chekili*).

31 Gerechtshof 's-Hertogenbosch 10 januari 2017, ECLI:NL:GHSHE:2017:39, *JPF* 2017/24, m.nt. I. Sumner; Rb. Gelderland 13 mei 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:3717; Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 16 april 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:3419; Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 11 februari 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:1165. Over de laatste uitspraak zie ook E.N. Frohn in *FJR* 2021/4, § 4.4. De vordering strekte ertoe vast te stellen of de woning behoorde tot het gemeenschappelijk eigendom en daarom viel de vordering onder de werking van art. 24 lid 1 Brussel I*bis* Vo. Op 3 juli 2018 heeft Gerechtshof Den Haag een beschikking gegeven over vergelijkbare materie. (ECLI:NL:GHDHA:2018:2894). In deze zaak lijkt de verdeling van de woning te zijn gevorderd (de man vordert immers "de woning te Antwerpen aan de man toe te delen tegen een waarde van € 195.000", terwijl de vrouw vordert dat "de woning te Antwerpen aan haar toe te delen tegen een waarde van € 195.000"). Het Gerechtshof overweegt dat deze vordering niet onder de werking van art. 24 Brussel I*bis* valt, omdat de vordering haar grondslag vindt in een persoonlijk recht dat de eigenaar van de zaak ontleent aan de rechtsverhouding tot de mede-eigenaar en dat alleen tegenover deze mede-eigenaar geldend kan worden gemaakt. Onzes inziens zijn de vordering en tegenvordering beide onder de werking van art. 24 lid 1 Brussel I*bis te* brengen nu een vordering tot toedeling van de woning een zakelijk recht betreft. Ons is niet duidelijk geworden hoe het gerechtshof de vordering van de man heeft geïnterpreteerd en of het geschil wellicht niet zozeer over de toedeling van de woning ging, maar meer over de waarde van de woning, hetgeen uiteraard een persoonlijk recht zou betreffen. De uitspraak van Rb. Overijssel 19 juli 2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:3014 lijkt om dezelfde reden evenmin juist omdat het hier een vordering tot verdeling betrof en niet de vordering tot veroordelen om medewerking te verlenen aan de verdeling. Het is lastig om dat vast te stellen omdat alles hangt of staat met de precieze formulering van de vordering en daar gemakkelijk interpretatieverschillen in kunnen schuilen.

32 Gelet op art. 4 lid 1 Brussel I*bis* Vo.

3.3 *Voorbeelden*

Voorbeeld 4: Ongehuwd en vordering om woning te verkopen
M en V (ongehuwd), beiden Nederlands, woonachtig in Lissabon, hebben samen een woning in Den Haag en een woning in Lissabon. M vordert bij de Nederlandse rechter verkoop van de beide woningen. De Nederlandse rechter is niet bevoegd kennis te nemen van zijn vordering. Deze vordering valt niet onder de reikwijdte van artikel 24 Brussel I*bis* Vo. De hoofdregel van artikel 4 lid 1 Brussel I*bis* Vo is van toepassing aangezien V woonplaats heeft in een EU-lidstaat. V is gedaagde en woont in Portugal, dus de Portugese rechter is de enige bevoegde rechter. De Nederlandse rechter zou eventueel bevoegd kunnen zijn op grond van artikel 26 Brussel *Ibis* Vo als V verschijnt en de bevoegdheid niet betwist.

Voorbeeld 5: Gehuwd en vordering tot verlenen van medewerking
M en V zijn beiden Nederlands en gehuwd. M is sinds kort woonachtig in Mexico en V in Italië. Zij hebben nog een onverdeelde vakantiewoning in Zwitserland. M verzoekt de scheiding en wil een uitspraak die V dwingt om mee te werken aan verkoop en levering van deze woning aan een potentiële koper. De Nederlandse rechter is niet bevoegd om van dit laatste verzoek kennis te nemen, nu V niet in Nederland woont. De Italiaanse rechter is hiertoe bevoegd op grond van artikel 4 lid 1 Brussel I*bis* Vo.

Voorbeeld 6: Gehuwd en vordering tot verlenen van medewerking, buiten EU
M en V zijn getrouwd en wonen samen in de Verenigde Staten. Ze bezitten beiden de Nederlandse nationaliteit en hebben vroeger in Nederland gewoond. Ze hebben een woning (eenvoudig gemeenschap; huwelijksvoorwaarden met koude uitsluiting) in Rotterdam. M wil dat de woning nu wordt verkocht, maar V werkt hier niet aan mee. M procedeert voor de Nederlandse rechter. De Brussel I*bis* Vo is niet van toepassing omdat V, gedaagde, geen woonplaats binnen de EU heeft, en de vordering betrekking heeft op een persoonlijk recht en geen zakelijk recht. Alle andere internationale instrumenten missen toepassing. De bevoegdheid van de Nederlandse rechter dient aan de hand van artikel 1-14 Rv te worden bepaald. De rechter dient zich onbevoegd te verklaren.

4. Categorie III: Vergoedingsrechten (Vorderingen E en F)

4.1 *Toepasselijke IPR-bron*

Een vergoedingsrecht ziet op een in het verleden gedane investering in de gezamenlijke woning van partijen, bijvoorbeeld in de vorm van de financiering van een verbouwing of het doen van een extra aflossing van de hypotheek. Het gaat hier derhalve niet over allerlei verrekenposten die ex-partners soms jegens elkaar menen te hebben. De vraag rijst welke IPR-bron moet worden gebruikt voor geschillen over vergoedingsrechten. In dit kader moet onderscheid worden gemaakt tussen vergoedingsrechten tussen echtgenoten en vergoedingsrechten tussen ongehuwde samenwoners.

Vergoedingsrechten tussen echtgenoten vinden hun grondslag in het huwelijksvermogensrecht.[33] Deze kwalificatie als huwelijksvermogensrechtelijk betekent dat de HVR-Vo materieel van toepassing is. Aangezien de HVR-Vo een universeel formeel toepassingsgebied kent, zullen vorderingen inzake vergoedingsrechten die na 29 januari 2019 worden ingesteld onder de werking van de HVR-Vo vallen.[34] Een wezenlijk verschil met de zakelijke en persoonlijke rechten die hierboven zijn besproken!

4.2 *Bevoegdheid: gehuwden*

De bevoegdheid om in een echtscheidingsprocedure bij wege van nevenvoorzieningen van verzoeken ten aanzien van vergoedingsrechten kennis te nemen, is afhankelijk van de grondslag waaraan de echtscheidingsrechter zijn bevoegdheid ontleent.[35] Indien de Nederlandse rechter bevoegd is om kennis te nemen van een verzoek tot echtscheiding op grond van artikel 3 lid 1 sub a, 1e, 2e, 3e en/of 4e streepje Brussel II*bis* Vo en/of op grond van artikel 3 lid 1 sub b Brussel II*bis* Vo, is hij ook bevoegd om kennis te nemen van een geschil omtrent vergoedingsrechten tussen echtgenoten. Indien hij bevoegd is op grond van artikel 3 lid 1 sub a 5e of 6e streepje Brussel II*bis* Vo kan de rechter zich bevoegd verklaren indien er sprake is van een forumovereenkomst. In dit artikel is een van de vertrekpunten juist dat er geen sprake is van een forumkeuze. Bij gebrek aan een forumkeuze dient de Nederlandse rechter verder te kijken in de andere bevoegdheidsscheppende artikelen van de HVR-Vo of er nog een bevoegdheidsgrondslag kan worden gevonden.[36] Een voorbeeld van een dergelijke situatie kan worden gevonden in een recente uitspraak van rechtbank Limburg:

> "De rechtbank stelt vast dat de verzoeken van partijen verband houden met de afwikkeling van het huwelijkse vermogen, de onderlinge draagplicht voor schulden betreffende het onroerend goed in Spanje en de verdeling van de huuropbrengsten betreffende het onroerend goed in Spanje. Ook wanneer dit gevolgen zou hebben voor het eigendomsrecht op het onroerend goed, vindt zij haar grondslag in een persoonlijk recht dat partijen alleen tegenover elkaar geldend kunnen maken (HR 18 maart 2011, NJ 2011 nr. 219). De rechtbank acht zich dan ook bevoegd over alle met het

33 *Asser/Vonken & Ibili*, p. 154, § 154.
34 Voor meer informatie over de Huwelijksvermogensrecht Verordening zie R. Frimston, *EU Regulations on Matrimonial and Patrimonial Property* 2019, p. 49 e.v; J-G. Knot, *(Echt)Scheiding en IPR*, 2018, p. 114 e.v.
35 Art. 5 HVR-Vo.
36 Zie verder *Asser/ Vonken & Ibili*, p. 251-265.

onroerend goed in Spanje samenhangende verzoeken te beslissen, met uitzondering van de verzoeken tot de (wijze van) verdeling."[37]

Voorbeeld 7: Gehuwd met vergoedingsrechten (nevenvoorziening)[38]
M en V zijn getrouwd en hebben een woning in België. Zij hebben huwelijkse voorwaarden met een rechtskeuze voor Nederlands recht en een regimekeuze voor koude uitsluiting. M heeft tijdens het huwelijk € 20.000 geïnvesteerd in de gemeenschappelijke woning. Die vraagt hij nu bij wege van nevenvoorziening ex artikel 1:87 BW terug in de lopende echtscheidingsprocedure. Of de Nederlandse rechter bevoegd is om kennis te nemen van deze vordering wordt beheerst door de HVR-Vo. Aangezien beide echtgenoten hun gewone verblijfplaats in Nederland hebben, is de Nederlandse rechter bevoegd om kennis te nemen van het verzoek tot echtscheiding op grond van artikel 3 lid 1 sub a 1e streepje Brussel II*bis* Vo). Dit betekent dat de Nederlandse rechter tevens bevoegd is kennis te nemen met het verzoek van M op grond van artikel 5 lid 1 HVR-Vo.

De bevoegdheid om in een zelfstandige procedure tussen (ex-) echtgenoten van geschillen over vergoedingsrechten kennis te nemen, wordt eveneens geregeld door de HVR-Vo. Artikel 5 HVR-Vo is echter niet van toepassing.

Voorbeeld 8: Gehuwd met vergoedingsrechten (zelfstandige procedure)
M en V zijn getrouwd en hebben een woning in België. Zij hebben huwelijkse voorwaarden met een rechtskeuze voor Nederlands recht en een regimekeuze voor koude uitsluiting. M heeft tijdens het huwelijk € 20.000 geïnvesteerd in de gemeenschappelijke woning. Die vraagt hij nu in een zelfstandige procedure terug, nadat de echtscheiding reeds is uitgesproken. Of de Nederlandse rechter bevoegd is om kennis te nemen van deze vordering wordt beheerst door de HVR-Vo. Aangezien beide echtgenoten hun gewone verblijfplaats in Nederland hebben ten tijde van de indiening van de vordering, is de Nederlands rechter bevoegd kennis te nemen van deze vordering op grond van artikel 6 sub a HVR-Vo.

4.3 *Bevoegdheid: ongehuwden*

Aangezien de HVR-Vo enkel op gehuwden van toepassing is, vallen vergoedingsrechten tussen ongehuwde samenwoners niet onder de werking van dit instrument. Zij moeten terugvallen op het algemene instrument voor alle burgerlijke en handelszaken, namelijk de Brussel I*bis* Vo; de grondslag voor vergoedingsrechten voor samenwoners is immers gelegen in het algemene vermogensrecht. Zoals hierboven al uitgewerkt is, valt een dergelijk geschil niet onder de werking van artikel 24 lid 1 Brussel I*bis* Vo, omdat een vergoedingsrecht geen zakelijk recht betreft. Dit betekent dat voor geschillen tussen ongehuwde samenwoners over vergoedingsrechten hetzelfde geldt als hierboven is uitgewerkt voor de vorderingen C en D. Het maakt echter nog wel verschil uit of de juridische grondslag voor het vergoedingsrecht voortspruit uit een samenlevingscontract of uit een wettelijke bepaling zoals in Nederland bijvoorbeeld artikel 6:212 BW, ongerechtvaardigde verrijking of een regresrecht op grond van artikel 6:10 BW. Dit verschil heeft te maken met de werking van artikel 8 lid 4 Brussel I*bis* Vo waarin een aanvullende bevoegdheidsbepaling is opgenomen die een koppeling maakt met vorderingen op grond van een overeenkomst die samenhangen met een zakelijke vordering. De onderstaande voorbeelden maken dit onderscheid duidelijk.

Voorbeeld 9: ongehuwd zonder samenlevingscontract
M en V zijn niet gehuwd en hebben geen samenlevingscontract. Ze hebben samen een vakantiewoning in Nederland. Ze wonen in Luxemburg. M vordert toedeling van de woning aan hem, bij de bepaling van de hoogte van de uitkoopsom rekening houdende met zijn investering in de woning. De Nederlandse rechter is op grond van artikel 24 Brussel I*bis* wel bevoegd om van de vordering tot toedeling kennis te nemen, maar niet van de vordering voor zover deze strekt de uitkoopsom vast te stellen. Deze laatste vordering valt immers niet onder de reikwijdte van artikel 24 Brussel I*bis*. Op grond van artikel 4 Brussel I*bis* is de Luxemburgse rechter bevoegd. Aangezien de vordering van de man niet op een overeenkomst is gebaseerd, kan er geen gebruik worden gemaakt van de alternatieve fora in artikel 7 Brussel I*bis* noch van de bepaling in artikel 8 Brussel I*bis* Vo.

Voorbeeld 10: ongehuwd met samenlevingsovereenkomst
M en V zijn niet gehuwd en hebben een samenlevingscontract. Ze hebben samen een vakantiewoning in Nederland. Ze wonen in Luxemburg. M vordert toedeling van de woning aan hem, bij de bepaling van de hoogte van de uitkoopsom rekening houdende met zijn investering in de woning, hetgeen ook geregeld is in de samenlevingsovereenkomst. De Nederlandse rechter is op grond van artikel 24 Brussel I*bis* bevoegd om van de vordering tot toedeling kennis te nemen. Nu de vordering

37 Rb. Limburg 26 maart 2020, ECLI:NL:RBLIM:2020:2376. De wijze van verdeling zou echter wel tot de verzoeken behoren waartoe de Nederlandse rechter bevoegd is aangezien de wijze van verdeling geen zakelijk recht betreft.

38 In dit voorbeeld is uitgegaan van een situatie dat de echtscheidingsrechter bevoegd is op grond van art. 3 lid 1 sub a 1e streepje Brussel I*bis* Verordening. Indien de rechter bevoegd is op een andere grondslag dan kan dit ook gevolgen hebben voor de bevoegdheid ten aanzien van huwelijksvermogensrechtelijke geschillen. De bespreking van deze gevolgen strekt te ver om in dit artikel om te nemen. Zie bijvoorbeeld M. ten Wolde & J.G. Knot, 'Nieuw IPR inzake huwelijksvermogensrecht en huwelijksbetrekkingen', *FJR* 2019/71.

> van de man tot bepaling van de hoogte van de uitkoopsom geregeld is in een samenlevingsovereenkomst, is de Nederlandse rechter (naast de Luxemburgse rechter) tevens bevoegd om hier kennis van te nemen op grond van artikel 8 lid 4 Brussel I*bis* Vo. Dit artikel bepaalt namelijk dat als de vordering die voortspruit uit een overeenkomst vergezeld gaat met een zakelijke vordering betreffende een onroerende zaak, met dezelfde verweerder, de rechter van de lidstaat op het grondgebied waar het onroerend goed is gelegen, bevoegd is om van beide vorderingen kennis te nemen.

Een voorbeeld van een dergelijke situatie is te vinden in een uitspraak van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. Het hof oordeelt dat de Nederlandse rechter niet bevoegd is vast te stellen of de in het buitenland gelegen woning gezamenlijk eigendom is, maar wel bevoegd om kennis te nemen van de vorderingen uit hoofde van de samenlevingsovereenkomst die strekken tot vergoedingen, en dit op grond van de woonplaats van de verweerder.[39]

5. Discussie en conclusie

Op geschillen tussen (gewezen) echtgenoten over een woning die in een huwelijksgoederenrechtelijke gemeenschap valt, is de HVR-Vo van toepassing. Dat geldt niet voor geschillen tussen (gewezen) echtgenoten over een woning die niet in een huwelijksvermogensrechtelijke gemeenschap valt, maar op grond van het algemene vermogensrecht tot een eenvoudige gemeenschap behoort. Is dit verschil wel gerechtvaardigd?

Het vaststellen van de internationale bevoegdheid van de Nederlandse rechter in gevallen waarin er sprake is van een woning die tot een eenvoudige gemeenschap behoort, is dermate complex dat dit zelfs voor doorgewinterde IPR-specialisten nauwelijks te volgen is, laat staan dat dit aan de redelijke verwachtingen voldoet van de gemiddelde Europese burger. Het komt onzes inziens de rechtszekerheid niet ten goede om een onderscheid te maken naar gelang de oorzaak van de gezamenlijke eigendom van de woning (dat wil zeggen het huwelijksvermogensrecht of het algemene vermogensrecht). Daarnaast kan het resultaat zijn dat de Nederlandse rechter niet bevoegd is om van alle geschillen over de eenvoudige gemeenschap van woning kennis te nemen, doch slechts van een aantal. In veel echtscheidingen wordt immers in één moeite door:

- toedeling van de woning gevorderd;
- met veroordeling van de man om een bepaalde overbedelingsuitkering aan de vrouw te betalen;
- daarbij rekening houdende met een bepaalde waarde van de woning;
- en de vergoedingsrechten;
- met veroordeling van de vrouw mee te werken aan de toedeling van de woning aan de man;
- bij gebreke waarvan de uitspraak van de rechter in de plaats treedt van de handtekening van de vrouw.

Een mond vol, maar in veel echtscheidingen wordt nu eenmaal ten aanzien van dezelfde woning een combinatie van de vorderingen ingediend die in dit artikel als A tot en met F zijn aangeduid. Een uitkomst waarbij de Nederlandse rechter slechts op een aantal van deze vorderingen met betrekking tot dezelfde woning tussen dezelfde partijen mag beslissen en partijen voor de overige vorderingen naar een buitenlandse rechter moet verwijzen is onverkwikkelijk. Kortom: de in dit artikel aan de kaak gestelde problematiek is weer een voorbeeld van de lappendeken binnen het internationale familierecht.[40] Kan dit niet anders, althans voor gehuwden? Voor ongehuwden ligt de situatie helaas wat complexer. Net als in het interne Nederlandse recht, is de positie van de ongehuwde samenwoner in het internationaal familierecht niet specifiek geregeld.

Een mogelijk oplossing voor gewezen echtgenoten zou in de uitleg van de term "huwelijksvermogenstelsel" uit de HVR-Vo kunnen liggen. De Nederlandse versie van artikel 3 sub 1 HVR-Vo luidt:

> 'huwelijksvermogensstelsel': een geheel van regels betreffende de vermogensrechtelijke betrekkingen die, ten gevolge van het huwelijk of de ontbinding daarvan, tussen de echtgenoten onderling en tussen de echtgenoten en derden bestaan;

De andere taalversies luiden:

> 'matrimonial property regime': means a set of rules concerning the property relationships between the spouses and in their relations with third parties, as a result of marriage or its dissolution
>
> 'régime matrimonial': l'ensemble des règles relatives aux rapports patrimoniaux entre époux et dans leurs relations avec des tiers, qui résultent du mariage ou de sa dissolution
>
> 'ehelicher Güterstand': sämtliche vermögensrechtlichen Regelungen, die zwischen den Ehegatten und in ihren Beziehungen zu Dritten aufgrund der Ehe oder der Auflösung der Ehe gelten.

Wij vragen ons af of onder het materiële toepassingsbereik van de HVR-Vo niet alle vermogensrechtelijke geschillen tussen echtgenoten zouden kunnen worden geschaard, ongeacht of het vermogen behoort tot een huwelijksvermogensrechtelijke gemeenschap of een eenvoudige

39 Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 11 februari 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:1165.

40 Zie voor andere voorbeelden: I. Sumner, *Coherence and consistency in international family law*, 2018, oratie Tilburg University.

gemeenschap. Wat is er tegen een uitleg van artikel 3 HVR-Vo in de door ons voorgestelde zin? Elk vermogensrechtelijk geschil tussen echtgenoten valt dan onder de HVR-Vo, zonder onderscheid te maken wat de oorsprong van de gezamenlijke eigendom is en zonder een onderscheid te maken in het type vordering. Uitleg van artikel 3 HVR-Vo is uiteraard voorbehouden aan het Hof van Justitie van de Europese Unie. Wij pretenderen geen volledigheid. Ons artikel is slechts bedoeld als een voorzet voor een dialoog over deze buitengewoon ingewikkelde materie. Een dialoog die nog in de kinderschoenen staat en naar aanleiding van dit artikel hopelijk volop op gang zal komen.